

П Р А В И Л Н И К

О ЗАБРАНИ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ,
НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И
ЗАНЕМАРИВАЊА У ЕКОНОМСКОЈ
ШКОЛИ У НИШУ

Економска школа
Мајаковског 2, Ниш
Деловодни број: 37/8 – 1
Датум: 11.4.2025. године

На основу члана 119. став 1. тачка 1) а у вези члана 110, и 112 Закона о основама система образовања и васпитања („Сл. гласник РС”, бр. 88/2017, 27/2018-др. закон, 10/2019, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), на основу члана 65. став 1. тачка 1. Статута Школе (дел. бр.30/6 од 12.3.2024.године, и на основу Закона о забрани дискриминације („Сл. гласник РС, бр 22/09 и 52/2021), Школски одбор Економске школе из Ниша на седници одржаној 11.4.2025. године доноси

ПРАВИЛНИК О ЗАБРАНИ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ, НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА У ЕКОНОМСКОЈ ШКОЛИ У НИШУ

Члан 1

Овим правилником прописују се ближи критеријуми за препознавање облика дискриминације у Економској школи у Нишу (даље: Школа), од стране запосленог, ученика или трећег лица као и критеријуми за дефинисање дискриминације, насиља, злостављања или занемаривања као и садржаји и начини спровођења превентивних и интервентних активности.

Под трећим лицем, у смислу овог правилника подразумева се лице које на посредан или непосредан начин учествује или утиче на процес образовања и васпитања.

Сви појмови употребљени у мушком граматичком роду обухватају мушки и женски род лица на која се односе.

I ПРЕПОЗНАВАЊЕ ОБЛИКА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ ОД СТРАНЕ ЗАПОСЛЕНОГ, УЧЕНИКА ИЛИ ТРЕЋЕГ ЛИЦА У ШКОЛИ

Члан 2

Радњом дискриминације сматра се свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лице или групе лица, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица на отворен или прикривен начин, а које се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, статусу мигранта, односно расељеног лица, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, социјалном и културном пореклу, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима и којим се неоправдано прави разлика или даје првенство.

Наведене радње сматрају се дискриминаторним у Школи, нарочито уколико се њима:

- 1) ограничава или ускраћује васпитање и образовање под једнаким условима,
- 2) отежава или онемогућава упис лица или групе лица у Школи, услед њиховог личног својства,
- 3) искључује лице или група лица из васпитног система, програма васпитног рада у Школи, услед њиховог личног својства,
- 4) отежава или ускраћује могућност учешћа у васпитним активностима услед личног својства лица или групе лица,
- 5) ученици, запослени или трећа лица разврставају по њиховом личном својству,
- 6) ускраћују или не предузимају мере подршке које су законом прописане, а по основу личног својства,
- 7) на други начин неоправдано прави разлика или неједнако поступа са ученицима или другим лицима која учествују у васпитном и образовном процесу.

Дискриминацијом у Школи се НЕ СМАТРАЈУ посебне мере уведене ради постизања пуне равноправности, заштите и напредовања лица, односно група лица која се налазе у неравноправном положају у процесу образовања и васпитања, а право на заштиту од дискриминације има сваки учесник у систему васпитања и образовања .

Члан 3

Извршиоци дискриминације могу бити запослени, ученик или треће лице. Сви запослени у Школи дужни су да поштују забрану дискриминације у образовању и васпитању утврђену законом и Правилником, те да се у образовном и васпитном процесу уздрже од свих аката чињења или нечињења који могу да доведу до кршења забране дискриминације. Запослени, директор и трећа лица имају обавезу да препознају и надлежним државним органима пријаве све случајеве дискриминације као и да предузму све друге радње и мере прописане законом.

II ОБЛИЦИ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ У ШКОЛИ

Члан 4

Непосредна дискриминација

Постоји ако се лице или група лица због његовог односно њиховог личног својства у истој или сличној ситуацији у процесу васпитања и образовања или у ситуацијама које су непосредно или посредно повезане са процесом образовања и васпитања било којим актом, радњом или пропуштањем, стављају или би могли бити стављени у неповољан положај .

Члан 5

Посредна дискриминација

Постоји ако се лице или група лица, у процесу васпитања и образовања или у вези са процесом образовања и васпитања, због његовог односно њиховог личног својства, ставља у неповољнији положај актом, радњом или пропуштањем које је привидно засновано на начелу једнакости и забране дискриминације, осим ако је то оправдано законитим циљем, а средства за постизање тог циља су примерена и нужна.

Члан 6

Повреда начела једнаких права и обавеза

Постоји ако се лицу или групи лица, у процесу васпитања и образовања, због његовог, односно њиховог личног својства неоправдано ускраћују права и слободе или намећу обавезе које се у истој или сличној ситуацији не ускраћују или не намећу другом лицу или групи лица, ако су циљ или последица предузетих мера неоправдани и ако не постоји сразмера између предузетих мера и циља који се тим мерама остварује.

Члан 7

Забрана позивања на одговорност

Постоји ако се у процесу васпитања и образовања, односно у вези са процесом образовања и васпитања према лицу, или групи лица неоправдано поступа лошије него што се поступа или би се поступало према другима, искључиво или углавном због тога што су тражили, односно намеравају да траже заштиту од дискриминације или због тога што су понудили или намеравају да понуде доказе о дискриминаторском поступању.

Члан 8

Удруживање ради вршења дискриминације

Постоји ако се у Школи или у процесу васпитања и образовања односно у вези са њим, образују удружења или групе чије је деловање усмерено на кршење уставом, правилима међународног права и законом зајемчених слобода и права или на изазивање националне, расне, верске и друге мржње, раздора или нетрпељивости, као и у свим другим случајевима када удруживање има за циљ вршење дискриминације.

Члан 9 Говор мржње

Представља сваки облик изражавања идеја, информација и мишљења којима се подстиче дискриминација, мржња и насиље против лица или групе лица учесника у процесу образовања и васпитања, односно ма ког другог лица због његовог личног својства, а које је у вези са процесом васпитања и образовања или радом у Школи.

Члан 10 Узнемиравање и понижавајуће поступање

Постоји када су учесници у процесу васпитања и образовања од стране других учесника у процесу васпитања и образовања, односно трећих лица, услед свог личног својства, у процесу васпитања и образовања или у вези са процесом васпитања и образовања, изложени дискриминаторском поступању, које има за циљ или представља повреду достојанства и којим се ствара осећај понижености, узнемирености или одбачености, шири страх или непријатељство, односно ствара понижавајуће и увредљиво окружење.

III ПОСЕБНИ СЛУЧАЈЕВИ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ У ШКОЛИ

Члан 11

Дискриминација у области поштовања правила понашања у Школи ученика постоји ако се :

- 1) правила селективно примењују или не важе једнако за све, односно када су ученици односно група ученика на основу њиховог личног својства чешће подвргнути санкцијама, 2) правилима понашања у Школи толеришу неприхватљива понашања према лицима или групи лица на основу његовог личног својства,
- 3) на друге начине неоправдано прави разлика у поштовању правила понашања у Школи, с обзиром на лично својство детета, односно ученика, родитеља, односно старатеља, запослених и трећих лица.

Члан 12

Дискриминација у спровођењу васпитно — образовног процеса при реализацији активности у Школи постоји ако се:

- 1) не прати напредовање ученика у односу на почетна знања и искуства или када се ученик не похваљује, односно не награђује и не промовише његово изузетно постигнуће или напредак због припадности односно не припадности одређеној групи, односно с обзиром на његово лично својство,
- 2) ученици, ученици из осетљивих друштвених група неоправдано искључују из рада вршњачких група или ученичких организација или ако се укључују у њих, али им се не обезбеђује суштинска равноправност са другим члановима групе или организације, услед свог личног својства,
- 3) ученик, или његов родитељ, односно старатељ, с обзиром на лично својство, а нарочито услед припадности одређеној друштвеној групи или услед социјалног порекла или материјалног стања искључује из ваннаставних активности, а нарочито ако им је ограничен приступ секцијама.
- 4) у спровођењу образовно-васпитног процеса, вредности заједница, ученици или родитељи, односно старатељи долазе, извргавају подсмеху, омаловажавању или посматрају као мање вредне у односу на вредности културе припадника већинског становништва и заједнице,
- 5) на друге начине врши дискриминација у спровођењу образовно васпитног процеса.

Члан 13

Сегрегација као посебно тежак случај дискриминације у спровођењу васпитно — образовног процеса постоји, ако:

- 1) ученици у установи или у вези са радом установе, услед свог личног својства, неоправдано одвајају од других ученика,
- 2) се образују засебне васпитне групе из разлога који није у складу са законом,
- 3) у установи структура ученика, у погледу припадности различитим етничким и другим осетљивим групама драстично одступа од структуре деце, односно ученика са подручја установе, осим уколико је то последица специфичности установе у складу са законом.

Члан 14

Дискриминација у области обраде нарочито осетљивих података ученицима, родитељима, односно старатељима или другим учесницима у Школи постоји, када директор или неко од запослених у Школи незаконито прикупља или користи такве податке у циљу довођења у неравноправан положај ученика, родитеља, односно старатеља или, с обзиром на њихово лично својство, а нарочито ако се такви подаци користе за неједнак третман ученика, родитеља, односно старатеља.

Члан 15

Дискриминација у области рада и запошљавања у Школи постоји ако се у установи неоправдано нарушавају једнаке могућности лица за запошљавање и уживање под једнаким условима свих права из области рада запослених у Школи, с обзиром на лично својство тог лица, а нарочито ако се на основу личног својства лица уводе додатни услови за запошљавање у установи, односно уколико се услед личног својства запосленог у установи онемогућава његово право на стручно усавршавање и напредовање под једнаким условима или његово право да под једнаким условима учествује у раду стручних и органа управљања установе.

Заштиту од дискриминације у области рада и запошљавања у установи из става 1. овог члана, ужива лице у радном односу у Школи и лице које обавља привремене и повремене послове или послове по уговору о делу или другом уговору у установи.

IV НАСИЉЕ, ЗЛОСТАВЉАЊЕ И ЗАНЕМАРИВАЊЕ

Члан 16

Забрана насиља, злостављања и занемаривања у Школи односи се на сваког ученике, запослене, родитеље и трећа лица.

Под насиљем и злостављањем подразумева се сваки облик једанпут учињеног, односно понављаног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства личности детета и ученика или запосленог.

Члан 17

Насиље и злостављање може да се јави од стране: запосленог према ученику, другом запосленом, родитељу, односно старатељу или другом лицу које је преузело бригу о детету и ученику (у даљем тексту: родитељ); детета и ученика према другом ученику или запосленом; родитеља према свом детету, другом детету и ученику и према запосленом.

Члан 18

Насиље и злостављање може да јави као:

1. Физичко насиље и злостављање - понашање које може да доведе до стварног или потенцијалног телесног повређивања детета, ученика или запосленог; физичко кажњавање деце и ученика од стране запослених и других одраслих особа.
2. Психичко насиље и злостављање - понашање које доводи до тренутног или трајног угрожавања психичког и емоционалног здравља и достојанства детета и ученика или запосленог.
3. Социјално насиље и злостављање - понашање којим се искључује дете и ученик из групе вршњака и различитих облика социјалних активности, одвајањем од других, неприхватањем по

основу различитости, ускраћивањем информација, изоловањем од заједнице, ускраћивањем задовољавања социјалних потреба.

Члан 19

Насиље и злостављање у Школи препознаје се и кроз: злоупотребу, сексуално насиље, експлоатацију ученика, електронско насиље,

1. Злоупотреба ученика је све оно што појединац, односно Школа чини или не чини, што негативно утиче, наноси штету, ускраћује или смањује могућност за безбедан и здрав развој и доводи га у немоћан положај према појединцу или установи (злоупотреба у спорту, у политичке, верске, комерцијалне и друге сврхе). Злоупотреба подразумева и прекомерно подстицање, односно психолошки притисак на ученика од стране родитеља или наставника ради постигнућа која могу да имају за последицу угрожавање нормалног психофизичког и социјалног развоја и најбољег интереса детета.

2. Сексуално насиље и злостављање је понашање којим се ученик сексуално узнемирава, наводи или приморава на учешће у сексуалним активностима које не жели, не схвата или за које није развојно дорастао или се користи за проституцију, порнографију и друге облике сексуалне експлоатације.

3. Експлоатација је рад који није у најбољем интересу ученика, а у корист је другог лица или Школе. Ове активности могу да имају за последицу угрожавање физичког или менталног здравља, моралног, социјалног и емоционалног развоја детета и ученика, његову економску зависност, ускраћивање права на образовање и слободу избора. 4. Електронско насиље и злостављање је злоупотреба информационих технологија која може да има за последицу повреду друге личности и угрожавање достојанства и остварује се слањем порука електронском поштом, СМС-ом, ММС-ом, путем веб-сајта, четовањем, укључивањем у форуме, социјалне мреже и сл.

Члан 20

Занемаривање и немарно поступање је пропуштање родитеља, друге особе која је преузела бригу о ученику, Школе или запосленог да у оквиру расположивих средстава обезбеди услове за правилан развој детета и ученика у свим областима, а што може да наруши његово здравље и развој.

Занемаривање у Школи обухвата: ускраћивање појединих облика образовноваспитног рада неопходних детету и ученику; нереаговање на сумњу о занемаривању или на занемаривање од стране родитеља; пропусте у обављању надзора и заштите детета и ученика од повређивања, самоповређивања, употребе алкохола, дувана, наркотичког средства или психоактивне супстанце, укључивања у деструктивне групе и организације и др.

Члан 21

Школа ће ради превенције насиља злостављања и занемаривања предузети активности попут подизања нивоа свести ученика и родитеља за препознавање насиља, злостављања и занемаривања, неговати атмосферу толеранције и сарадње, упознати запослене, родитеље и ученике о законским, подзаконским актима о правима и обавезама и предузимати друге превентивне активности и радње по потреби.

Члан 22

Школа ће донети програм заштите на основу извршене анализе стања безбедности, присутности различитих облика и интензитета насиља, злостављања и занемаривања, резултата самовредновања и вредновања квалитета рада Дома ученика.

Програмом заштите дефинисаће се превентивне и интервентне активности, одговорна лица и временска динамика остваривања.

Члан 23

Школа дужна је да формира тим за заштиту од насиља, злостављања и занемаривања. Директор Школе одређује чланове и руководиоце тима за заштиту из реда запослених.

Члан 24

Задаци тима за заштиту јесу, нарочито, да:

- 1) припрема програм заштите;
- 2) информише ученике, запослене и родитеље о планираним активностима и могућности тражења подршке и помоћи од тима за заштиту;
- 3) учествује у обукама и пројектима за развијање компетенција потребних за превенцију насиља, злостављања и занемаривања;
- 4) предлаже мере за превенцију и заштиту, организује консултације и учествује у процени ризика и доношењу одлука о поступцима у случајевима сумње или дешавања насиља, злостављања и занемаривања;
- 5) укључује родитеље у превентивне и интервентне мере и активности;
- 6) прати и процењује ефекте предузетих мера за заштиту ученика и даје одговарајуће предлоге директору;
- 7) сарађује са стручњацима из других надлежних органа, организација, служби и медија ради свеобухватне заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања; 8) води и чува документацију;
- 9) извештава стручна тела и органе управљања.

Члан 25

За све што није регулисано одредбама овог правилника, примениће се Закон о забрани дискриминације ("Сл. Гласник РС", 22/2009), Правилник о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Сл. гласник РС”, бр. 30/2010) и Правилник о ближим критеријумима за препознавање облика дискриминације од стране запосленог, детета, ученика или трећег лица у установи образовања и васпитања ("Сл. гласник РС”, бр. 22/2016) Правилник о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности ("Сл. гласник РС”, број 65).

V ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 26

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања на огласној табли Школе. Објављено на огласној табли Школе дана _____

Председник Школског одбора

Објављено на огласној табли _____

Секретар школе